

Миладин Шеварлић

Посланица ѿеснику Бошку Сувајцићу

Уважени песниче,

Ово није есеј о књизи стихова *Anima viva*, нити критичка анализа ауторовог уметничког проседеа; ово је само посланица, инспирисана првим дојмом што га је ваше дело на мене оставило.

Постоји стара традиција у Срба, која вас учи да књигу од љубазног писца даровану не морате још и читати. Довољно је самозадовољно прочитати посвету, те поменути предмет одложити на гомилу сличних творевина. „Свака је са посветом“ – хвалићете се, после, пријатељима, које сте позвали на роштиљ и пиво, набрајајући уважена имена уметника, од којих је понеки, упркос свој својој осведоченој памети, остао у уверењу да ћете његово дело ипак прочитати.

У овом случају, аутор се, зачудо, изгледа није преварио. Покушаћемо да, колико-толико, то и покажемо.

Поговор поштованог Драшка Ређепа вашим песмама, драги Сувајцићу, отшкринуо ми је, одавно затворен, прозор у тзв. „јучерашњи свет“ (како би се изразио Штефан Цвајг), када је – ма колико то звучало као опште ме-

сто – када је, дакле, поезија, писана реч, емоција и васколики духовни живот имао прилике да доживи своју „објективизацију“, када је било важно шта је написао или рекао чика Миша Ђурић, Душан Матић, Ели Финци, Буца Мирковић, затим, они млађи, као Киш или Пекић, те и сам аутор овог поговора и многи други.

То је било време када су књижевни часописи („Савременик“, „Књижевност“, „Дело“...) били духовни светионици епохе, а трибина у Француској 7 савест те исте епохе, коју сада, са незнањем, презиром и ограниченим умом припадника „дигиталне цивилизације“ етикетирају тупави, површни и осиони српски „европејци“ и мондијалисти, чија генеза сеже још у претпрошли век, а чије се дејство и присуство показује час као понорница, час као набујала река, што плави и муљем своје ништавности загађује дух, те угрожава и сам опстанак сопственог народа.

Имао сам среће да, од студентских дана, па до зрелијих година, будем сведоком те епохе, па да узмем и сам скромног учешћа у културним збивањима тога времена.

Речени поговор вашој књизи, драги Сувајдићу, дичи се, узгред буди речено, оним импресивним импресионизмом, изашлим из Матићевог шињела, хоћу рећи шала, којим су се, свако на свој начин, елегантно огртали, сем поштованог и, Богу хвала, још увек живућег, Драшка Ређепа, један Борислав Михајловић Михиз или Милосав Буца Мирковић, например.

Не замерите, драги Сувајдићу, што прво говорим о Драшку Ређепу, али његов текст сам прво и прочитао, претварајући га у предговор, који ће ми помоћи да улазак међу ваше стихове не буде сувише нагао.

Оно што ми је прво пало у очи, пошто сам закорачио у свет ваше поезије, јесте постигнути континуитет духовности овога тла – на којему смо данас тако плитко ушанчени. Песник, дакле, о коме је овде реч, успео је – служећи се суптилним значењским и језичким варијацијама – да досегне синтезу онога што је свевремено, онога што је наше архајско и живућих дамара наше крчке и скрхане егзистенције садашње. То су, притом, песме које зраче лиричношћу рафинованог израза, што под стегом држи, усмерава и контролише непатворени интензитет емоције, било да је она лична, религиозна, национална, која се нагиње над сама судбинска исходишта.

У ову, сразмерно кратку, посланицу не може, драги Сувајдићу, стати васколики обим вашег дела, али, дакако, не можемо заобићи песму *Знам да знаш*, достојну једног Енценсбергера, песму која уме да узаврелу емоцију и осећање универзалне трагике овога, па и нашег и песниковог, света пригуши умесном мером рационалности, примесом епске нарације, па и иро-

није. На тај начин, доживљај трагике није више патетично сентименталан, већ стамен, тврд, али недвосмислен, добијајући тако, на тежини и судбинској утемељености; но, опет, на свој начин, поетичан. Јер, без обзира на све, оно што је уверљиво опевано, ео ipso, постаје поетично. Тако, трагичко добија своје дијалектичко разрешење у поетском.

Поменућемо и циклус „Перитеорион“, епско-лирско сновиђење Балкана, свакако, пре свега, византијског, који се овде јавља у српско-бугарском појавном облику, па већ и са знацима надлазеће турске будућности.

Психолошки аспект казивања у првом лицу прожима епско-лирску поезију, чинећи је утолико ближом нашем поимању било које стварности. Вукашинов тон одјекује као глас неког балканског Ричарда Трећег, да бисмо преко Умур-бегове веселе освајачке поскочице и сирове жалопојке Вукашинових мртвих војника, дошли коначно до драматичне поеме, саздане од силине и слабости, успона и недомашности, животне пуноће, обесмишљене наде и урушених илузија, које се оваплоћују у стварности без излаза, где се апсурд постбекетовске епохе пројектује уназад, до својих сирових исходишта.

И тако се надахнута реторика ваших стихова, драги Сувајдићу, разлива као водоток, што са висине пада, пршти и распрскава се у безброј оштрих капи, које се – пролазећи кроз простор и време – таложу и полако смирују у памћењу онога који слуша, јер те стихове ваља говорити наглас, као што се поезија од вајкада говорила. То је поезија која ври од набоја емоција, про-

жетих ваљано усклађеном ерудацијом, тако да су све празнине попуњене, крајности затомљене – ни интелектуализам, ни проливане емоције, са којима човек после не зна шта ће. Овако,

добијамо ширину замаха, густину склада и дубину аутентичног доживљаја.

То је, дакле, био мој доживљај, драги Сувајцићу.

Нафтно поље у Калифорнији

Панорама Мексико Ситија